

HANDLINGSPAN

Handlingsplan for rusforebyggende arbeid ved Ås videregående skole

INNHOOLD

1	Om handlingsplanen	3
	Målsetninger	3
	Forebyggende tiltak	4
	Forebyggende tiltak i klasser/for enkeltelever:	4
	Forebyggende tiltak i skolemiljøet:	4
	Taushetsplikt og opplysningsplikt	4
2	Tegn og symptomer på misbruk av rusmidler:	5
3	Hva gjør vi?	6
	Alternativ 1: Eleven ber om hjelp med sitt rusproblem	6
	Alternativ 2: Ansatt, medelev, foresatte eller andre er bekymret for eleven	6
	A: Eleven har innrømmet bruk av rusmidler:	6
	B: Eleven benekter bruk av rusmidler – til tross for at det er brukt rusmidler:	7
	Alternativ 3: Eleven opptrer ruset på skolen	7
	Alternativ 4: Elever eller ansatte oppdager at elever bruker rusmidler på skolen	8
	Alternativ 5: Elever eller ansatte oppdager eller mistenker omsetning og oppbevaring av rusmidler på skolen.	8
4	Kontaktpersoner og ressurser	9
	På skolen	9
	Utenfor skolen	9
	Hjelpetelefoner	9
	Nyttige nettsider	9
	Støttmateriell og veiledere:	10

1 OM HANDLINGSPLANEN

Skolens handlingsplan for rusforebygging omfatter misbruk av legale og illegale stoffer som alkohol, tabletter, dopingmidler og ulike narkotiske stoffer. Arbeidet på dette området skal ha et klart forebyggende siktemål, men også søke å hjelpe ungdom som på en eller annen måte har et rusproblem. Når et rusmisbruk bekreftes, er skolens overordnede oppgave å bidra til at eleven får nødvendig hjelp.

For elevene vil enhver befatning med ulovlige rusmidler være i strid med norsk lovgivning og dermed også i strid med de verdier skolen skal formidle. Rusmidler, enten det dreier seg om bruk eller salg, har ingen plass i skolens hverdag, og skolereglementet gir klare føringer i forhold til dette.

Det er ofte den enkelte lærer som først reagerer med bekymring. Det er viktig at man reagerer tidlig på tegnene, likeledes at man er oppmerksom på psykososiale forhold som kan gå forut for et rusmisbruk.

Ved skolestart skal alle elever og ansatte gjøres godt kjent med innholdet i skolens handlingsplan mot rus.

MÅLSETNINGER

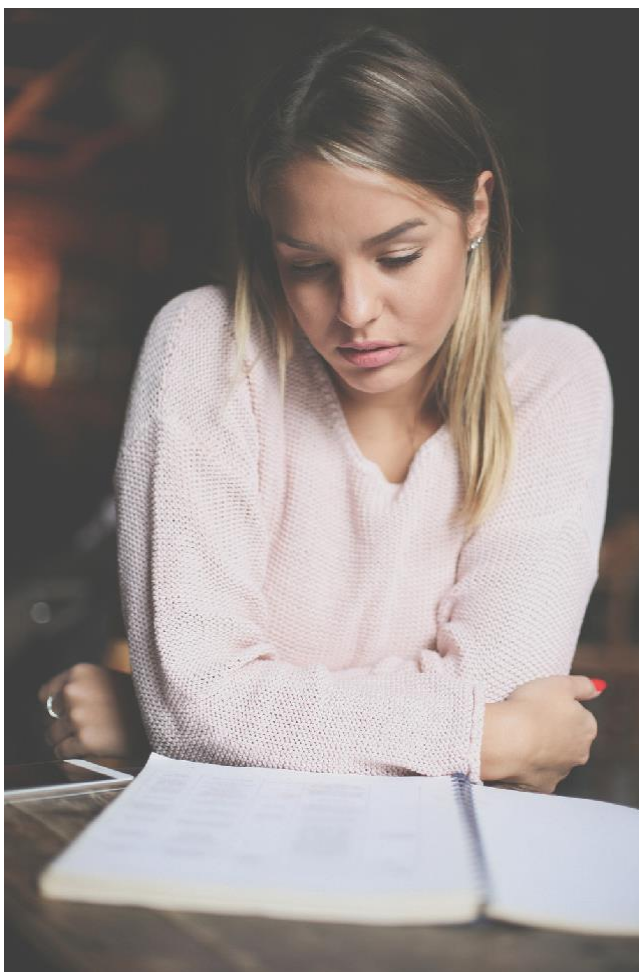
Målsetningen med denne handlingsplanen er:

1. At Ås videregående skole jobber for å være en rusfri skole
2. Å synliggjøre at oppbevaring eller bruk av rusmidler ikke er tillatt
3. Å være en skole som tilbyr hjelp til elever dersom de har rusproblemer
4. At skolen jobber for at elever med rusproblemer tilbys hjelp fra skolens støtteapparat
5. Å bidra til at skolen skal arbeide for å forebygge utvikling av rusmiddelbruk.
6. Å styrke elevers holdninger mot rusmisbruk gjennom forebyggende tiltak

FOREBYGGENDE TILTAK

Hovedmålet for skolens arbeid med rusproblematikk er å forebygge utbredelse og styrke elevens sosiale kompetanse slik at eleven alene og sammen med andre jevnaldrende klarer å si nei til å ruse seg. Det holdnings- skapende arbeidet skal ivaretas både i det daglige skolearbeidet, men også gjennom spesielle arrangementer eller temadager i løpet av skoleåret. Det er viktig å ha en god dialog og samarbeid med foresatte. Skolens handlingsplan mot rus skal være et tema på foreldremøte.

Både ansatte og elever har et ansvar for å si ifra ved mistanke om at elever ved skolen er involvert i bruk, besittelse, kjøp og salg av rusmidler. Det er viktig å oppmuntre til å bry seg om hverandre og tørre å si ifra dersom man er bekymret for noen.

Forebyggende tiltak i klasser/for enkeltelever:

- Elevsamtaler
- Fraværsoppfølging
- Skolestartprogram for Vg1 gjennomføres ved skolestart
- Gjennomgang av rusplan ved skolestart med elevråd, foreldre og lærere.
- Godt skole-hjem samarbeid (samtykkeskjema vedr. elever over 18 år)
- Rus som eget tema på foreldremøter/ klassens time
- Temadag for russ og foresatte Vg3

Forebyggende tiltak i skolemiljøet:

- Særskilt fokus på rus i forbindelse med russefeiring
- Tett samarbeid mellom elevråd og skolens elevtjeneste
- Trivselstiltak og miljøtiltak i midttimer som planlagt i årshjulet
- Kurs og foredrag med psykisk helse før verdensdagen for psykisk helse
- Presentasjon av elevtjenesten for nye elever
- Tverrfaglig team
- Tverrfaglig samarbeidsforum for miljøarbeidere i Follo
- Miljøteam knyttet til elevtjenesten
- Samarbeidsavtale med Politi distrikt øst
- Skolehelsetjenesten

TAUSHETSPLIKT OG OPPLYSNINGSPLIKT

Skjæringspunktet mellom taushetsplikt og opplysningsplikt kan ofte være vanskelig. Er man i tvil om taushetsplikt og opplysningsplikt, bør man søke råd hos skoleledelsen eller noen i elevtjenesten. Ofte er rusrelaterte saker sammensatte og komplekse, og man bør derfor ikke være alene om å håndtere dette. Saker som omhandler rus skal alltid videreformidles til skolens ledelse og/eller elevtjenesten.

Opplysningsplikten vil ofte gå foran taushetsplikten i slike saker, og man må derfor aldri love elever taushet. Offentlig ansatte har ifølge Norsk lov et særskilt ansvar for å melde ifra om alvorlig bekymring knyttet til barn og unge. Opplysningsplikten inntreer i de mest alvorlige tilfellene og innebærer et unntak fra den lovbestemte taushetsplikten. Opplæringsloven § 15-3 andre ledd omfatter både en opplysningsplikt på eget initiativ (meldeplikten) og en plikt til å gi opplysninger etter pålegg fra barnevernstjenesten eller fylkesnemnda.

Skolepersonalet har både en oppmerksomhetsplikt og en opplysningsplikt. Oppmerksomhetsplikten fremgår av opplæringsloven § 15-3 første ledd, og opplysningsplikten fremgår av andre ledd av bestemmelsen. I og med at skolepersonalet har daglig kontakt med barna på skolen er de pålagt å være oppmerksomme på forhold som kan føre til tiltak fra barnevernstjenesten.

Skolepersonalet har opplysningsplikt når de har grunn til å tro at

- Et barn blir mishandlet i hjemmet.
- Når det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt.
- Når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker, f.eks fravær fra hjemmet/skole, omgås et belastet miljø, rus, kriminalitet, normløs atferd o.l.
- Når det er fare for utnyttelse av et barn til menneskehandel (barnevernloven §§ 4-10, 4-11, 4-12, 4-24 og 4-29).

Når opplysningsplikten først foreligger, kan ikke den ansatte velge om det skal gis opplysninger eller ikke. Opplysningsplikten er pålagt den enkelte ansatte. Plikten til å gi opplysninger faller ikke bort selv om vedkommende på egenhånd forsøker å avhjelpe situasjonen. Når vilkårene for opplysningsplikten er oppfylt, skal opplysningene gis videre til barnevernstjenesten umiddelbart.

Dersom eleven er under 18 år skal alltid foresatte informeres om bekymringen, dersom det ikke er særskilte forhold som tilsier at det vil medføre økt skade/fare for eleven. Ved innhenting av samtykke kan foreldrene kontaktes dersom eleven er over 18 år.

2 TEGN OG SYMPTOMER PÅ MISBRUK AV RUSMIDLER:

Små ting som kan vekke mistanke om at noe er galt, behøver ikke å bety annet enn at ungdommen er i ferd med å løsrive seg fra foreldrene. Samtidig er det viktig å se helheten og sammensetningene av tegn og symptomene. Det kan være vanskelig å oppdage at en elev har et problem i forhold til rus. Det er viktig at du som kontaktlærer og/eller faglærer tar bekymringen på alvor og videreformidler dette.

- Endring i oppførsel og vaner
- Kroppslige endringer – f.eks; vekttap, dårlig allmenntilstand, uforklarlige trøtthetssymptomer, dårlig hygiene, slurvete/skitten påkledning o.l.
- Har eleven stort fravær. Er det noe mønsteri fraværet.
- Forholder seg ikke til avtale
- Kommer eleven for sent til timene eller går ofte på toalettet i timene.
- Viser eleven tydelige «fall» i skoleprestasjoner.
- Viser eleven humørsvingninger (sløv, frustrert, aggressiv, latterkick)
- Har eleven endret seg i forhold til struktur, hukommelse eller konsentrasjon
- Kommer det signaler fra medelever om at de er bekymret for eleven
- Nettverk – endring av omgangskrets og/eller ersammen med elever i risikogrupper.
- Uttrykker eleven meninger/holdninger som bagatelliserer eller legaliserer bruk av rusmidler
- Har eleven sluttet eller avbrutt utdanning tidligere

3 HVA GJØR VI?

ALTERNATIV 1:

Eleven ber om hjelp med sitt rusproblem

Den som mottar henvendelsen fra eleven tar dette videre til miljøarbeider, rådgiver eller helsesykepleier. Samtidig må skolens ledelse informeres.

Den ansvarlige for saken koordinerer den videre oppfølgingen av eleven. Dersom eleven er under 18 år skal også elevenes foresatte informeres og kan delta på møtene/samtalene.

I møtet skal følgende skje:

- Gjennomgå situasjonen og planlegge videre oppfølging av eleven
- Gjennomgå skolens reglement vedr. bruk av rusmidler
- Eleven kan oppfordres til å opprette frivillig ruskontrakt i hjem kommunen
- Vurdere elevens hjelpebehov og om det skal sendes bekymringsmelding til barnevernet og/ eller om det er behov for henvisning til andre hjelpetiltak
- Eleven tilbys samtaler med rådgiver, miljøarbeider eller helsesykepleier
- Det skrives referat av møteleder

ALTERNATIV 2:

Ansatt, medelev, foresatte eller andre er bekymret for eleven.

- Ta saken opp med elevens kontaktlærer som videreformidler dette.
- Ta kontakt med helsesykepleier, miljøarbeider eller kjentmann dersom du er usikker og ønsker å drøfte saken.
- Som medelev kan du ta det med en tillitsperson ved skolen.

Opprettholdes bekymringen etter samtalen eller eleven har innrømmet bruk av rusmidler må saken tas videre til skolens ledelse eller noen i elevtjenesten.

A: Eleven har innrømmet bruk av rusmidler:

Kontaktlærer tar opp saken med ledelse og/eller elevtjenesten.

Avdelingsleder kaller inn til et møte hvor eleven, kontaktlærer, avdelingsleder og miljøarbeider, rådgiver eller helsesykepleier deltar. Dersom eleven er under 18 år skal også elevens foresatte delta.

I møtet skal følgende skje:

- Gjennomgå situasjonen og planlegge videre oppfølging av eleven (evt. hjelpe tiltak)
- Gjennomgå skolens reglement vedr. bruk av rusmidler
- Vurdere elevens hjelpebehov og om det skal sendes bekymringsmelding til barnevernet og/ eller om det er behov for henvisning til andre hjelpetiltak
- Eleven tilbys samtaler med rådgiver, miljøarbeider eller helsesøster
- Avdelingsleder skriver referat

B: Eleven benekter bruk av rusmidler – til tross for at det er brukt rusmidler:

Kontaktlærer tar opp saken med ledelse og/eller miljøarbeider

Avdelingsleder kaller inn til et møte hvor eleven, kontaktlærer, avdelingsleder og miljøarbeider, rådgiver eller helsesykepleier deltar. Dersom eleven er under 18 år skal også elevens foresatte delta.

I møtet skal følgende skje:

- Skolen tar opp bekymringen angående rus med eleven
- Gjennomgå situasjonen og planlegge videre oppfølging av eleven
- Gjennomgå skolens reglement vedrørende bruk av rusmidler
- Eleven kan oppfordres til å ta imot hjelpetiltak
- Vurdere elevens hjelpebehov og om det skal sendes bekymringsmelding til barnevernet og/eller om det er behov for henvisning til andre hjelpetiltak
- Eleven tilbys samtaler med rådgiver, miljøarbeider eller helsesykepleier
- Avdelingsleder skriver referat

ALTERNATIV 3:

Eleven opptrer ruset på skolen

Rektor/avdelingsleder/miljøarbeider kontaktes:

- Eleven tas umiddelbart ut av undervisningen.
- Vurderingssamtale av eleven. En fraskolens ledelse er med.
- Foresatte kontaktes dersom eleven er under 18 år og er ansvarlig for å hente eleven.
- Samtale med eleven hvor eleven bortvises for resten av dagen.
- Melding til barnevern vurderes.
- Vurdere om politiet skal kontaktes.

Første skoledag eleven er tilbake skal den i en oppfølgingssamtale med den som er ansvarlig for saken f.eks. avdelingsleder eller noen fra elevtjenesten. Avdelingsleder kaller snarest inn til et møte. Møtet holdes senest innen 3 dager. Eleven, kontaktlærer, avdelingsleder og evt. en fra elevtjenesten deltar. Dersom eleven er under 18 år skal også elevens foresatte delta.

I møtet skal følgende skje:

- Gjennomgå situasjonen og planlegge videre oppfølging av eleven
- Gjennomgå skolens reglement vedrørende bruk av rusmidler
- Eleven kan oppfordres til å ta imot hjelpetiltak som f.eks. ruskontrakt i hjemkommunen.
- Vurdere elevens hjelpebehov og om det skal sendes bekymringsmelding til barnevernet og/eller om det er behov for henvisning til andre tiltak
- Eleven tilbys samtaler med rådgiver, miljøarbeider eller helsesykepleier
- Avdelingsleder skriver referat

ALTERNATIV 4:

Elever eller ansatte oppdager at elever bruker rusmidler på skolen

- Skolens ledelse kontaktes umiddelbart
- Ledelsen kan kontakte politiet 02800
- Eleven tas umiddelbart ut av undervisningen.
- Samtale med eleven.
- Foresatte kontaktes dersom eleven er under 18 år
- Videre håndtering av situasjonen her og nå avklares med politiet.
- Konsekvenser ved bruk av rusmidler på skolen er bortvisning.
- Melding til barnevern vurderes.
- Elev kontakter tillitsperson ved skolen. Det er viktig å ivareta elevens anonymitet.

Første skoledag eleven er tilbake skal den i en oppfølgingsamtale med den som er ansvarlig for saken, f.eks avdelingsleder eller noen fra elevtjenesten. Avdelingsleder kaller snarest inn til et møte. Møtet holdes senest innen 3 dager. Eleven, kontaktlærer, avdelingsleder og evt. en fra elevtjenesten deltar. Dersom eleven er under 18 år skal også elevens foresatte delta.

I møtet skal følgende skje:

- Gjennomgå situasjonen og planlegge videre oppfølging av eleven
- Gjennomgå skolens reglement vedrørende bruk av rusmidler
- Eleven kan oppfordres til å ta imot hjelpetiltak
- Vurdere elevens hjelpebehov og om det skal sendes bekymringsmelding til barnevernet og/eller om det er behov for henvisning til andre tiltak
- Eleven tilbyr samtaler med rådgiver, miljøarbeider eller helsesykepleier
- Avdelingsleder skriver referat

ALTERNATIV 5:

Elever eller ansatte oppdager eller mistenker omsetning og oppbevaring av rusmidler på skolen.

- Skolens ledelse kontaktes umiddelbart
- Ledelsen bør kontakte politiet 02800
- Videre håndtering av situasjonen her og nå avklares med politiet.
- Foresatte kontaktes dersom eleven er under 18 år
- Mulige konsekvenser ved bruk, salg eller oppbevaring kan være bortvisning fra skolen
- Melding til barnevern vurderes.
- Elev kontakter tillitsperson ved skolen. Det er viktig å ivareta elevens anonymitet.

Eleven skal ha en oppfølgingsamtale første skoledag etter utvisningen med den som er ansvarlig for saken, f.eks avdelingsleder eller noen fra elevtjenesten. Avdelingsleder kaller snarest inn til et møte. Møtet holdes senest innen 3 dager. Eleven, kontaktlærer, avdelingsleder og representant fra elevtjenesten deltar. Dersom eleven er under 18 år skal også elevens foresatte delta. Forebyggende enhet fra politiet kan inviteres til å delta i møte.

I møtet skal følgende skje:

- Gjennomgå situasjonen og planlegge videre oppfølging av eleven
- Gjennomgå skolens reglement vedrørende bruk av rusmidler
- Eleven kan oppfordres til å ta imot hjelpetiltak
- Vurdere elevens hjelpebehov og om det skal sendes bekymringsmelding til barnevernet og/eller om det er behov for henvisning til andre tiltak
- Eleven tilbyr samtaler med rådgiver, miljøarbeider eller helsesykepleier
- Avdelingsleder skriver referat

4 KONTAKTPERSONER OG RESSURSER

På skolen

□ Rektor: Synnøve Aas Gulvik	Tlf: 92 09 19 16
□ Ass rektor og leder for elevtjenesten: Tine Merakerås	Tlf: 48 28 99 42
□ Ass rektor: Anne Beth Wiger	Tlf: 95 99 32 45
□ Avdleder norsk, idrettsfag, KØ, språk Bjørn Peter Anderstrøm:	Tlf: 92 82 22 94
□ Avdleder Realfag Trude Setten Storengen:	Tlf: 48 21 29 21
□ Avdleder Teknologi-og industrifag: Tor Gunnar Karterud	Tlf: 91 88 69 44
□ Avdleder Elektro og datateknologi: Anita Wulvig	Tlf: 45 23 99 04
□ Avdleder Helse- og oppvekstfag: Gunlaug Skjortnes	Tlf: 95 15 76 51
□ Avdleder Estetiske fag (FBIE, KDA): Kristine Skjeslien	Tlf: 97 59 18 89
□ Avdleder Tilrettelagt opplæring: Veslemøy Torbjørnsen	Tlf: 93 03 97 76
□ Avdleder International Baccalaureate: Anne Beth Wiger	Tlf: 95 99 32 45
□ Administrasjonsleder: Torunn Rennemo	Tlf: 41 92 16 67
□ Studieleder: Thomas Randem	Tlf: 99 15 79 85
□ Rådgiver Silje Løtvedt Pedersen	Tlf: 45 27 76 06
□ Rådgiver Mette Mebostad	Tlf: 45 60 87 07
□ Rådgiver Eva Sahlin	Tlf: 45 65 47 26
□ Rådgiver Kristin Elstad Løseth	Tlf: 99 00 42 60
□ Karriereveileder Stine Brubak Moltzau	Tlf: 41 80 16 55
□ Miljøarbeider Eivind Galteland	Tlf: 41 20 85 28
□ Miljøarbeider Stine Marie Eriksen	Tlf: 45 65 42 36
□ Miljøarbeider Stine Fjeldstad	Tlf: 45 65 39 22
□ Helsesykepleier Hilde Tønnesen	Tlf: 95 93 96 72
□ Helsesykepleier Heike Tutturen	Tlf: 95 93 96 48

Utenfor skolen

☐ Helsestasjon for ungdom	Tlf: 64 90 62 62
☐ Politikontak i Ås Rune Fossum	Tlf: 48 95 50 84
☐ Politiet:	Tlf: 02800
☐ Barneverntjenesten i kommunen	Tlf: 95 93 96 37
☐ Follo Barnevernsvakt	Tlf: 91 71 96 15
☐ Barne- og ungdomspsykiatrien (BUP)	Tlf: 64 85 20 50
☐ Distrikpsykiatrien (Dps)	Tlf: 64 85 20 00
☐ Legevakt:	Tlf 116117

Hjelpetelefoner

- ☐ Rustelefonen 08588
- ☐ Dopingtelefonen: 800 50 200

Nyttige nettsider

- ☐ <https://rop.no/snakkomrus>
- ☐ <http://www.ung.no>
- ☐ <https://helsedirektoratet.no/folkehelse/psykisk-helse-og-rus>
- ☐ <http://www.rustelefonen.no>
- ☐ <http://www.hasjavvenning.no>
- ☐ <http://www.weedensenteret.no>

Støttmateriell og veiledere:

Veileder:

Frabekymring til handling – En veileder om tidlig intervensjon på rusområdet.

Ansatte som kommer i kontakt med barn, unge og voksne i risiko, unnlater ofte å handle på grunnlag av bekymringen. I denne veilederen settes det fokus på hva som kan gi grunn til bekymring for et mulig rusrelatert problem, og hvordan man lettere kan gå fra bekymring til handling.

Veilederen er utviklet i samarbeid mellom Helsedirektoratet, Politidirektoratet, Utdanningsdirektoratet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Se <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/fra-bekymring-til-handling-en-veileder-om-tidlig-intervensjon-pa-rusområdet>.

Veileder:

Taushetsplikten og samhandling i kommunalt arbeid for barn – ungdom – familier

Veilederen gir kommunens ansatte innsikt i hvilket praktisk handlingsrom de har, innenfor dagens lovverk og knyttet til taushetsplikten. Hvilke regelverk gjelder for de ulike tjenesteyterne, hvordan kan man dele informasjon, og hvilke muligheter og begrensninger setter taushetsplikten for et samarbeid?

Se [Taushetsplikt - veileder A4.indd \(ks.no\)](#)

Støttmateriell:

Rusmiddelforebyggende arbeid i skolen – forslag til læringsaktiviteter

Materiellet er først og fremst en støtte til undervisningen om rusmidler, tilpasset relevante kompetansemål i de ulike læreplanene. Det pekes også på andre sentrale elementer i lokalt rusforebyggende arbeid, som godt læringsmiljø, lokale forebyggingsplaner, foreldremøter på skolen og samarbeid med foresatte og andre samarbeidspartnere.

Støttmateriell [Rusforebyggende arbeid i skolen – nytt støttmateriell - forebygging.no](#)

FOTO:

IStockphoto

LAYOUT

Grafisk senter, Akershus fylkeskommune,
Fylkesadministrasjonen

Revidert februar 2023

—